

Psicòlegs i Ximpanzés (1): l'experiment de Kellogg

Una de les preguntes que més han encuriós els psicòlegs és el de la (suposada) línia de separació entre l'animal i l'humà. La qüestió està mal plantejada perquè tots els humans són animals. Seria com preguntar per la diferència entre els humans i els catalans: tots els catalans són humans, simplement, i per tant no hi pot haver 'diferència'. Però tota mena de bestioles han estat brutalment torturades en laboratoris en nom d'una suposada ciència de la ment que buscava l'especificitat humana.

Un dels casos més lamentables són els experiments amb ximpanzés que per la seva semblança genètica amb els humans han estat especialment perseguits. Dedicarem alguns apartats a estudiar experiments amb ximpanzés que sempre han fallat per la mateixa raó: s'ha volgut 'humanitzar' excessivament seva la conducta.

Winthrop N. Kellogg (1898-1972) psicòleg i professor a Indiana d'orientació behaviorista, fou el precursor de l'estudi 'científic' de la diferència entre ximpanzés i humans. Kellogg volia esbrinar per què els 'nens ferins' no aconsegueixen readaptar-se a la societat. S'anomenen 'nens ferins' els que han estat poc en contacte amb humans: a principis del segle 19 va ser descobert a França Víctor de l'Aveyron i a la Índia a llarg dels segles 19 i 20 han estat també documentats força casos molt controvertits de nens i nenes que, per ser d'origen extramatrimonial, són educats per les seves mares lluny de la societat i amb poca o cap estimulació de la capacitat lingüística. Tots els nens ferins són deficientes mentals La tesi habitual era que resultava impossible canviar hàbits adquirits molt aviat, però com que no es pot 'provocar' un nen ferí, la solució que se li acudí fou experimentar què passaria amb un ximpanzé educat en un medi humà.

Kellogg va procurar-se una ximpanzé recent nascut, de nom Gua, i l'educà conjuntament amb el seu propi fill, Donald, de deu mesos. Gua va ser tractat exactament com si fos el germanet de Donald i en relació purament d'igualtat. Ambdós anaven vestits iguals, tenien les mateixes joguines, compartien habitació i sortien a passejar amb el mateix model de cotxet, etc., per tal d'observar l'evolució i l'aprenentatge d'ambdós en un entorn tan idèntic com fos possible. A l'edició original de 'El simi i el nen' (1931) que és el llibre en què Kellogg va explicar l'experiment, apareixen un seguit de fotografies molt curioses de tots dos, donant-se la maneta.

En 16 mesos Gua va aprendre uns 100 mots, però mai no va anar més enllà de comprendre mots aïllats. Però vet aquí que succeí una cosa que Kellogg no esperava: Gua va començar a aprendre més de pressa que Donald. No fou Gua qui s'humanitzà, sinó Donald qui començà a adoptar conductes de ximpanzé. Gua va deixar de fer-se pipi i va començar a menjar amb cullera abans que Donald. Quatre mesos després de viure amb Gua, Donald mossegava les sabates com la ximpanzé, llepava les restes de menjar. feia els mateixos sorolls de ella per dir que tenia gana i posava la boca udolant com un ximpanzé.

De la mateixa manera el domini del llenguatge de Donald es veié severament retardat. A l'any i mig, una edat en que la majoria de nens saben dir unes 150 paraules, Donald tan sols en sabia sis i es comunicava amb els sons de la ximpanzé que havia anat aprenent.

En veure que l'infant humà estava en ple procés d'animalització, Kellogg els separà i va aturar l'experiment. Però segons sembla diversos modismes i conductes

apreses de Gua restaren patents en la conducta de Donald al llarg de tota la seva vida.

Hi ha diverses explicacions possibles a l'experiment de Kellogg: d'una banda el ximpanzé neix més 'madur' que l'infant humà, després d'un període de gestació més llarg, d'altra banda el ximpanzé pot tenir més repertori innat de conductes perquè no pot refiar-se del paper de la cultura. O potser, simplement, la cultura és un vernís molt fi.